

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. Honorius III. Abbati, & Conventui Sancti (a) Petri de Pratellis,
Lexov. diœcesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

NOTÆ.

1. (a) **Clemens III.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, *sub hoc tit. cap. unico*, nullibi tamen exprimitur cui rescribat Clemens III. facile tamen ex textu serie cognoscitur rescribere Episcopo Bononiensi, Joanni videlicet Ecclesiæ Bononiensis Præfati. De ipsa Ecclesia nonnulla notavi in *cap. 17. de foro compet.*
- (b) **P.**] Petri videlicet Papiensis, qui ab Alexandro III. creatus fuit Episcopus Tusculanus anno 1178. ut refert Vghellius *tom. 1. Italia, in Tusculan. Ecclesia, num. 14.*
2. (c) **Pv.**] Vvilelmus videlicet Papiensis, ex ordine Cisterciensis monachus, Diaconus Cardinalis ab Hadriano IV. electus, postea Presbyter Cardinalis sancti Petri ad Vincula, demum Episcopus Cardinalis Portuensis, ac sanctæ Rufinæ ab Alexandro III. electus est anno 1176. Hic pluribus legationibus apud Fridericum Imperatorem functus est, & ab Alexandro III. missus in Galliam, Britanniamque, ut ea regna ad cultum veri Pontificis adduceret. Demum sub vitæ finem conventui Bononiæ habitò, mox & Venetiis interfuit, ut suis consiliis toti Ecclesiæ pateret tranquillitatem, ut ex Sigeberto, Roderico Frisingensi, & Baronio refert Vghell. *tom. 1. Ital. sacr. in Portuensi Eccles. num. 31.*
3. (d) **Constitutionem.**] Legati enim possunt nova

statuta condere, & antiqua confirmare, ut præbavi in *cap. final. de offic. Legat.*

(e) **Singulis annis.**] Ultra trinam enim monitionem, quæ præcedere debet quancunque censuram ab homine ferendam, desideratur in præfenti generalis hæc denunciatio, ad subditos certiorandos de speciali hoc statuto, ut aliis relatis docuit D. Joseph. Vela *tom. 2. decif. Hispal. dissert. 44. num. 74.*

COMMENTARIUM.

Bononiensem Academiam magnis ditavit Popibus, & ornaverunt privilegiis Pontifices, & Imperatores, ut debitis laudibus studium illud extollentes referunt Vghel. *tom. 2. Italia, in Ecclesia Bonon.* Hieronymus Oforius, Papius Mason, & alii congesti à Patre Mendo *de jure Academico lib. 1. q. 2. num. 16.* inter quæ non exiguum est, quod refertur à Clemente in præfenti. Sed cum constitutio hæc localis sit, ut etiam aliæ relata in *cap. qui clerici 9. de foro compet. cap. final. de Mag. str. l. 1. §. ult. ff. de censibus*, specialemque contineat gratiam, generalem ex ea regulam deduci non debere, jam post alios docuit Anguianus *lib. 2. de legibus, cap. 17. num. 105.* Simili etiam privilegio studentes in florentissima nostra Academia Salmanticensi possunt, ut ejus Primarius Doctor Garanna in præfenti notavit.

CAPVT II.

Honorius III. *Abbatibus, & Conventui Sancti (a) Petri de Pratellis, Lexov. diœcesis.*

Vestra nobis relatio declaravit, quod cum ad (b) firmam dare consueveritis vestrarum fructus decimarum, diœcesani locorum statutum quoddam de hujusmodi decimis non locandis parochialibus presbyteris ediderunt, per quod utilitas vestra non modicum impeditur; quare super hoc Apostolicæ provisionis remedium imploratis. Nos igitur utilitates vestras nolentes indebitè impediri, auctoritate vobis præsentium indulgemus, ut statuto hujusmodi non (c) obstantem, vestrarum (d) decimarum proventus liberè locare possitis quibus vobis expedire videritis, & cum quibus Ecclesiæ conditionem poteritis facere meliorem; ita tamen ut hujusmodi locatio ad feudum, vel alienationem non valeat extendi.

NOTÆ.

1. (a) **Sancti Petri.**] Perperam textus hic in sexta collectione tribuitur Innocentio III. cum sit Honorii III. & reperitur in quinta compilatione, *sub hoc tit. cap. 1. apud Cironium*, ex quo ita eum transcribo. Male etiam in eadem sexta collectione habetur *de Pratel. London. diœcesis*, cum legendum sit, *de Pratellis Lexoviensis diœcesis*. Abbatia enim hæc Sancti Petri est Ordinis Divi Benedicti, in diœcesi Lexoviensi, sub honore Sancti Petri Apostoli constructa ab Hunfrido de Vetulis anno 1055. ut referunt Tamburinus in *serie Abbatiarum, verbo Lexoviensis*, Fratres Sarmat. *tom. 4. Gall. Christianæ, fol. 256.* Ejus etiam mentio fit in *cap. nostro, de penit. & remiss.* Raymundo ejus Abbati in præfenti rescribit Honorius.
2. (b) **Firmam.**] Hujus vocis mentio etiam reperitur

cap. 24. de decimis, cap. 7. de inrepatron. cap. 6. de Clerici, vel Monachi, Clement. *unic. de excess. Pralat.* eam tamen variè exponunt Interpretes. Cironius in *notis ad hunc textum*, existimat, hanc vocem esse Saxonicam, significareque mercedem quamlibet, sive consistat in frumento, & aliis redditibus, sive in pecunia numerata; quo casu firma alma dicitur in legibus Schotorum *lib. 2. cap. 41.* Cujacius *hic*, ad firmam dare explicat pro locare sub mercede, sive pensione certa, & firma. Alexander Chassaneus ait ad firmam locare, esse præstita fide pacifici in ipso contractu in continenti, ne ulli ex contractantibus liceat uti beneficio legis 34. C. hoc titulo; sed locatio omnino firma habeatur. Eo in sententia clericos firmarios dixit Vvilelmus Malmesburg. *de gest. Reg. Angl. lib. 4. ibi: Nullum clericum, nisi confidicum; nisi clericum, nisi (ut verbo parum Latino utar) firmarium.*

(c) Non

(c) *Non obstante.* Sed Episcopus statuta in sua diœcesi condere potest, cap. quanto, de his que sunt à Pralat. cap. cum dilectus, de consue. cap. final. de his que sunt à majori parte, cap. cum omnes, de consue. cap. 2. §. statuto, eodem titulo in 6. ergo statutum, de quo in præsentibus observandum erat. Pro cuius difficultatis solitione sequentes casus notandi sunt. Primus est, cum Episcopus contra ius communitatis statuit quod nec per se, nec in Synodo facere potest, cap. super his, de majori. Ob ed. cap. final. de offic. Archiepiscopi. Clement. Romani, de elect. Secundus est, cum aliquid statuit circa majores, & graviores causas, quod neque in Synodo facere potest. Rationes sunt, quia ab ampla Episcoporum jurisdictione per Pontificem graviores causas exempta sunt, cap. majores, de baptismo; unde sequitur, non posse Episcopum in Synodo diœcesana statueri, an aliquid sit de fide, vel non: glossa in dicto cap. majores, Acunna in princip. dist. 18. Neque contrarium probat textus in cap. ad abolendam, de hæreticis, ubi excommunicantur omnes illi, qui hæretici judicantur ab Ecclesia Romana, vel à Concilio provinciali, vel diœcesano. Nam respondetur cum Bellarmino tom. 1. contror. lib. 2. de Concil. cap. 10. Pontificem sibi non docere, posse Concilium provinciale, vel diœcesanum diffinire, an aliquid sit de fide; sed quod potest judicare, an aliquis incidit in hæresim ab Ecclesia damnatam; quod non solum

Concilio, verum Episcopo permittitur. Tertius casus est, cum Episcopus statuit aliquid circa causas in iure non decidas, & quæ graviores non sunt; quò casu cum statuat non contra, sed præter ius, statuta ab eo condita debent observari, ex iuribus supra adductis. Nec tunc obstat præsens textus: nam accipiendus est de statuto ab Episcopo facto contra ius commune; nam cum iure communi attento omnibus clericis competat facultas locandi fructus sui beneficii, ut probavi in cap. ad nostram, de rebus Eccles. inde cum Episcopus contra ius commune nihil statueri possit, dicto cap. quod super his, de majori. Ob ed. merito non obstante præsentibus statuto possunt clerici liberè fructus locare; quia tamen illud ius commune in favorem ipsorum latum erat, ideo si ipsi Episcopo statuti consentirent, statutum servare tenerentur ob renunciationem præsumptam juris communis. Nec hinc solutioni obstat textus præcedens, ubi statutum circa locationem factum iuri communi contrarium sustinetur. Nam respondendum est, statutum mihi sustineri, quia erat locale, in favorem tantum Academia Bononiensis factum.

(d) *Decimarum.* Id est, Ecclesiarum, ut expressum in cap. 1. de his que sunt à Pralat. ubi & in cap. ad nostram, de rebus Ecclesie, Commentarium huius textus dedi, & in cap. 6. de clericis, vel monachi,

CAPVT III.

(a) Gregorius IX.

Propter sterilitatem afficientem magno incommodo conductores, vitio rei, sine culpa coloni, seu casu fortuito contingentem, colonis Ecclesie tuæ pro rata pensionis remissio est facienda, nisi cum ubertate præcedentis, vel subsequenteris anni valeat sterilitas compensari.

NOTÆ.

(a) *Gregorius.* Nonus videlicet, qui præsentem constitutionem depromptit ex l. 8. C. hoc tit. l. ex conducto, §. 1. l. si merces, §. vis major, ff. hoc tit. ut jam notavit Cujacius hic.

COMMENTARIUM.

EX prima parte huius constitutionis sequens communiter deducitur disputanda assertio: Propter sterilitatem absque culpa conductoris contingentem remittitur pensio pro rata, nisi possit cum ubertate præcedentis, vel sequentis temporis compensari. Probat eam textus in l. ex conducto, §. 1. C. 2. & §. Paschianus, l. si merces, §. vis major, cum sequenti, l. si uno, ff. hoc tit. l. 8. C. eodem. Consonat lex 22. tit. 8. part. 5. Illustrant ultra congestos in præsentibus à Barbosa in collect. C. select. Giurba observ. 24. num. 8. Capycius Lacro decif. 19. num. 24. Solorzanus de iure Indiarum, tom. 2. lib. 1. cap. 19. ex num. 47. Valeron de transact. lib. 1. q. 1. num. 22. Martinus lib. 2. resol. cap. 178. & tom. 1. decif. 84. Hothomanus lib. 4. observ. cap. 21. Faber in suo Codice, tit. de locato, & de erroribus, decad. 8. error. 8. Molina de iustitia, D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars 1.

via, 2. tom. disput. 495. Castillo lib. 3. quorid. cap. 3. ex num. 19. Connanus lib. 7. comment. cap. 11. num. 15. Cujacius hic, & in l. 7. C. hoc tit. & lib. 15. observ. cap. 28. Mancinus lib. 1. genial. cap. 17. C. 32. Vvilembach. disput. 36. num. 18. Naten. in iustitia vulnerat. fol. 79. Gibalinus de usuris, lib. 3. cap. 8. art. 3. Narbona in l. 7. tit. 4. lib. 3. recopil. Solorzanus de iure Indiarum. lib. 2. cap. 19. num. 37. & lib. 2. poli. cap. 20. Amaya lib. 3. observ. cap. 3. Canisus ad hunc textum, Phebo tom. 2. decif. 166. Gaspar Mancinus in tract. utrum debitor excusetur propter defectum fructuum, Fatinnacius in reperi. de contractibus, q. 4. per tot. Tapia tom. 2. lib. 5. q. 22. art. 7.

Sed pro dubitandi ratione ita in præsentem textum insurgo. Si fructus, seu proventus rei ^{2.} locatæ insolito modo crescant, non augetur pensio, quæ à principio inter contrahentes convenit, l. si merces 28. §. vis major, ff. locati, probant Sà verbo Conductio, num. 12. Rebellus de iustitia lib. 14. cap. 17. num. 1. Lugo eodem tract. disput. 29. num. 52. Gibalinus dicto lib. 3. cap. 8. artic. 2. Igitur ut æqua sit conditio locatoris, & conductoris, propter sterilitatem contingentem sine culpa conductoris, non debet minui pensio. Augetur hæc difficultas ex eo, nam emphyteuta, qui